

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Συνδρομή ἑτησίαι: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρξονται ἀπὸ 24 Μαρτίου 1885
1 Ἰανουαρίου ἑκαστος. ἔτους καὶ εἶνε ἑτησίαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ἐπι τῆς λεωφ. Πανεπιστημίου 39.

Τόμος ΙΘ΄

Ἡ ΛΙΜΝΗ ΤΟΥ ΑΓΓΕΛΟΚΑΣΤΡΟΥ

Ὀδοιπορικὴ ἀνάμνησις.

Ἐξύπνησα ἐνῶ ἡ αὐγὴ μόλις ἐχρύσου τὰς σιμαδάς τοῦ κλειστοῦ παραθύρου, καὶ ἐξύπνησα οὐχὶ τυχαίως· κρότος ἰσχυρὸς καὶ ἐπανειλημμένος μὲ εἶχεν ἀποσπᾶσθαι βιαίως ἐκ βαρυτάτου ὕπνου. Ὁ ὕπνος δ' ἐν Ἀγρινίῳ κατὰ τὴν θερινὴν ὥραν εἶνε κατ' ἐξοχὴν βαρὺς, πιθανῶς ἐκ τῆς ἐξαπμίσεως τῶν περίξ λιμναζόντων ὑδάτων καὶ ἐκ τῆς μεθυστικῆς ἀναθυμιάσεως τῶν καπνοφυτειῶν. Ἀφυπνιζόμενός τις, καὶ μάλιστα ἀποτόμως, διατελεῖ πρὸς στιγμὴν εἰς κατάστασιν ληθάργου σωματικοῦ καὶ διανοητικοῦ, ἀπὸ τοῦ ὁποίου μετὰ πολλοῦ κόπου ἀπαλλάσσεται. Ἐν τῇ καταστάσει ταύτῃ κυμαινόμενος προσεπάθουν διὰ τοῦ ἐσκοτισμένου λογικοῦ μου νὰ μαντεύσω ὁποῖο εἶδους θόρυβος ἦτο αὐτός, ὅστις δὲν ὠμοίαζεν οὔτε πρὸς τὸν ἦχον ὃν παρῆγεν ἀπὸ βαθέος ὄρθρου ὁ γείτων μας σιδηρουργὸς σφυρηλατῶν πέταλα, οὔτε πρὸς τὸν δούπον ὃν παρῆγεν ἀπ' ἐτέρου ὁ κρεοπώλης κατατέμνων διὰ τοῦ πελέκειος τοὺς τράγους καὶ τοὺς κρούς του. Ἄλλ' ὁ παρακοιμώμενος σύντροφός μου ἀφυπνισθεὶς ἐπίσης ἔσπευσε νὰ μὲ ἐξαγγάγῃ ἐκ τῆς ἀπορίας:

- Ἐξύπνα, γλήγορα! δὲν ἀκοῖς τὸν χωροφύλακα τοῦ κτυπᾶ τὴν πόρτα;
- Τί χωροφύλακας; ... ἐφέλλισα.
- Μὰ δὲν μοῦ λές πῶς 'μέθυσε ἀπ' τὸν ὕπνο;
- Δὲν θὰ πάμε ἐς τὴν λίμνην σήμερα;

Ἡ προσφιλής, ἡ μαγικὴ λέξις *Λίμνη* μοι ἀπέδωκεν ἐν ἀκαρεὶ τὴν τελείαν χρῆσιν τοῦ λογικοῦ. Ὁ σύντροφός μου ἐνδυσθεὶς ἤδη ἐξῆλθεν ἵνα φροντίσῃ περὶ τῶν ἀναγκαίων ζωοτροφῶν, μεθ' ἡμίσειαν δὲ ὥραν, καὶ ἐνῶ ὁ χρυσοβλέφαρος ἥλιος μόλις ἐπρόβαλλεν ἐκ τῶν βουνῶν, ὄπλοφοροῦντες ἀμφοτέροι ὡς ἐπὶ θῆραν καὶ ἀκολουθούμενοι ὑπὸ τοῦ χωροφύλακος, φέροντος ὑπὸ τῷ λιμῶ αὐτοῦ σάκκῳ τὰ ἀγορασθέντα ἐφόδια ἐξηρχόμεθα τοῦ Ἀγρινίου.

Οἱ διαβάται ἦσαν σπάνιοι ἔτι, αἱ οἰκίαι δι' ὧν διηρχόμεθα ἐφαίνοντο σιωπηλαί, κατὰ κλειστοί, ὡς ἐὰν καὶ αὐταὶ ἐκοιμῶντο καὶ μόνον τινὲς ἀφυπνιζόμεναι, ὡς νυσταλέους ὀφθαλμούς διήνοιγον μόλις τὰ κλειστὰ παράθυρα

των. Μόνον οἱ σκύλοι, οἱ παραχωδέστατοι οὔτοι τετράποδες κάτοικοι τοῦ Ἀγρινίου, οἱ ἀποτελοῦντες πολυάριθμον μερίδα τοῦ πληθυσμοῦ τῆς πόλεως, οἱ ἄγρυπνοι νυκτοφύλακες τοῦ δήμου καὶ ἄμισθοι καθαρισταὶ τῶν ὁδῶν, προέπεμπον ἡμᾶς δι' ὑλακῶν ἔστιν ὅτε λίαν ἀπειλητικῶν.

Ἡ πρὸς τὴν λίμνην ὁδὸς εἶν' ἐστερημένη πάσης χάριτος κατὰ τὴν θερινὴν ταύτην ὥραν. Ἐν ἀρχῇ διέρχεται τις μέσῳ καπνοφυτειῶν, αἵτινες καὶ ἐν τῇ μονοτονίᾳ αὐτῶν χάρις εἰς τὸ ζωηρὸν πράσινον χρῶμα τῶν φύλλων καὶ εἰς τὴν σπανιότητα πάσης χλοερότητος κατὰ τὴν ξηρὰν καὶ καυστικὴν ταύτην ἐποχὴν δὲν εἶνε δυσάρεστοι τὴν θέαν. Ἀλλὰ μετ' αὐτὰς ἐπιταί ἔκτασις ὅλη ἐκχερωμένων ἀγρῶν, μονότονος, πληκτικὴ, ἀνὰ τὴν ὁποίαν μόλις τῆδε κάκεισε ὀρθοῦνται μονήρη τινὰ δένδρα, ἐνῶ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους σύρονται γεγηρακυῖαι ἄκανθαι ἢ πυκνοῦσιν εἰς φάλαγγα τὰς ξηρὰς τριχωτὰς κεφαλὰς των ὀστεώδεις ἄγρικαι κινάραι. Προσθετόν ὅτι ἡ ὁδὸς εἶνε εὐρεῖα, κονιορτώδης καὶ ἐκ τῶν δῆθεν ἀμαξιτῶν λεγομένων.

Ἄλλὰ τὸ βλέμμα διαγράφον εὐρὺν κύκλον περὶ τὸν ὀρίζοντα ἀπολαύει θεᾶς ἐξόχου καὶ μοναδικῆς. Κύκλῳ ὄρη ὑπερήφανα κύπτουσι τὰς δασυδένδρους βράχεις αὐτῶν ὡσεὶ ὑποβαστάζοντα τὰ πέρατα τοῦ οὐρανοῦ, εὐρεῖα ἀπλοῦται τῆς Τριγωνικῆς πεδιάδος ἢ ἔκτασις, λευκάζουσιν ἐκεῖ τοῦ Ἀγρινίου οἱ οἴκαι, διακρίνεται πέραν ἢ χαλικοστρωτος κοίτη τοῦ γέροντος Ἀχελφῶν, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὅλης αὐτῆς περιοχῆς τὰ γαλανὰ ὕδατα τῶν δύο λιμνῶν, ἅτινα στεφανοῦσι κύκλῳ ὡς περικαλλεῖς κροσσῶται βλεφαρίδες εὐμήκεις κλώνες δένδρων, λάμπουσιν, ὡσεὶ γιγάντειαι γαλανοὶ ὀφθαλμοὶ τῆς γῆς ἀτενίζοντες ἐν ἐκστάσει πρὸς τὸ ἄπειρον.

Καθ' ὅσον προσεγγίζομεν ὁ ἀήρ καθίσταται ὑγρότερος. Παρακάμπαντες ἤδη τὴν εὐρεῖαν ὁδὸν βαδίζομεν διὰ φυτειῶν ἀραβοσίτου, ὧν τὰ στελέχη ὀρθοῦνται ὑψηλά, καταπράσινα, πλήρη ἀμυῆς καὶ ῥώμης ὡς ἐκ τῆς βαλτώδους γῆς ἐν ἣ ῥιζοῦνται. Ἡ ὑγρασία τοῦ ἐδάφους βαθμηδὸν ἠϋξήσεν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε τὰ ὑπόδηματα ἡμῶν διαπερῶνται ὑπὸ τοῦ ὕδατος καὶ τὰ φύλλα μόλις

σειόμενα ἀποστάζουσιν ὄχι πλέον δρόσον, ἀλλὰ βροχὴν ἀληθινὴν ἐπὶ τῶν ἐνδυμάτων μας.

Ὁ σύντροφός μου προεπορεύετο, ἠκολούθουν ἐγώ, καὶ ὁ χωροφύλαξ εἶπετο τελευταῖος. Ἔβα-
δίζομεν ἀπὸ τινος σιωπηλοῦ καὶ σπεύδοντι βή-
ματι. Μοὶ εἶχον εἰπῆ ὅτι ἡ λίμνη ἀπέχει τοῦ
Ἀγρινίου περίπου ὄραν μίαν καὶ ἡμίσειαν·
ὑπελόγιζον ὅτι θὰ εἶχομεν ἐτι ἐνὸς τετάρτου δρό-
μον. Τὸ βλέμμα μου περιωρίζετο πανταχόθεν ὑπὸ
δασέων φυλλωμάτων δένδρων, ἀπέναντί μου
ὄρθουτο πυκνότατος καλαμών. Ὁ σύντροφός μου
παρέκαμψεν αὐτὸν καὶ διήλθε παραμερισκὰ τὰς
τελευταίας καλάμους· τὸν ἐμιμήθη καί... δὲν
ἤδυνήθη νὰ καταστείλω κραυγὴν ἀνακουρίσεως,
θαυμασμοῦ, θριάμβου· ἤμην εἰς τὴν ὄχθην τῆς
λίμνης τοῦ Ἀγγελοκάστρου.

B'.

Λίμνη! λίμνη! Μόνον ἐξ ἀτέχνων εἰκόνων,
μόνον ἐξ ἀτελῶν ἀφηγήσεων, μόνον ἐκ στοιχειω-
δῶν περιγραφῶν ἐπλαττον τὴν προσφιλῆ εἰκόνα
σου διὰ τῆς φαντασίας μέχρι τῆς ὥρας, καθ' ἣν
ἐκ τοῦ πλησίον καὶ ἀληθῶς σ' ἐγνώρισα. ὦ!
δὲν ἤξεύρω διατί, ἀλλ' ἀπὸ τῶν εὐτυχῶν χρόνων
ἐκείνων, καθ' οὓς μεираκίον ἄπειρον ἐτι ἠγνόουν
καὶ τὴν φύσιν καὶ τὴν ζωὴν, δὲν ἤξεύρω διατί
ἡ ἰδέα τῆς εὐτυχίας, τῆς γαληνιαίας καὶ ἡρέ-
μου εὐτυχίας ἐταυτίζετο μετὰ σοῦ. Καὶ ὅσκις
ἐν πολυχρῶμῳ ἀναπαραστάσει προσέβλεπον τὰ
γαλανὰ ὕδατά σου, τοὺς θαλεροὺς λειμῶνάς σου,
πλεκτὴν καλύβην μέσῳ αὐτῶν καὶ λέμβον
προσδεδεμένην παρὰ τῆ καλύβῃ, ἀβρόν ἐπιθυ-
μίας αἰσθημα καταλάμβανε τὴν ψυχὴν μου,
ἀόριστον εὐτυχίας ὄνειρον διήρχετο τοῦ λογισμοῦ
μου καὶ φωνή τις γλυκεῖα ὡς τοῦ κορδαλοῦ τὸ
ἄσμα ἐμελῶδει ἐν τῇ καρδίᾳ μου μονότονον βαυ-
κάλημα: *Πόσον ὠραία θὰ εἶνε ἡ ζωὴ ἐκεῖ!*
Καὶ ὅσκις ποιητῆς ἢ πεζογράφου ἐδώρει πρὸς
σὲ τὰς περιπαθεστεράς ἀποστροφάς του καὶ τοὺς
θερμοτέρους ἐπαίνους, καὶ σὲ ἀπεκάλες ἀπροστέ-
φανον καὶ ἔλεγεν ὅτι ἤθελε νὰ ζήσει καὶ νὰ
ἀποθάνῃ πλησίον σου, ἔκλειον τὸ βιβλίον, ἐστένα-
ζον, καὶ τὸ γλυκὺ βαυκάλημα ἠκούετο πάλιν ἐν τῇ
καρδίᾳ μου: *Πόσον ὠραία θὰ εἶνε ἡ ζωὴ ἐκεῖ!*
Καὶ ἤδη ὅτ' ἐνώπιόν μου ἀπλοῦσαι ἀπαστρέ-
πτουσα ὡς ἡ ἀλήθεια, θαμβούσα ὡς ἡ καλλονή,
θελγούσα ὡς ἡ εὐτυχία, γαληνίωσα ὡς ἡ εἰρήνη,
τὸ γλυκὺ βαυκάλημα ἐκ τῆς καρδίας ἀνέρχεται
καὶ μέχρι τοῦ χεῖλους καὶ ἡ φωνὴ μου ἀκουσα
ψιθυρίζει: *Πόσον ὠραία θὰ εἶνε ἡ ζωὴ ἐδῶ!*

Διπλοὺς πυροβολισμὸς μ' ἐπανήγαγεν εἰς τὴν
πραγματικότητα. Στρέψας εἶδον τὸν σύντροφόν
μου πληροῦντα τὸ δίκανόν του.

— Τί ἐκτύπησες; τὸν ἠρώτησα.

— Μιὰ φαλαρίδα! Καὶ μοὶ εἶδειξεν ἀσπαί-

ρον ἐπὶ τῶν ὑδάτων φαιόχρουν ὑδρόβιον πτηνόν.

Ἐκ τοῦ διπλοῦ κρότου τοῦ πυροβόλου ἀντηχή-
σαντος ἀνὰ τὴν ὄχθην πᾶσαν πολλὰ πτηνὰ τῆς
λίμνης, φαλαρίδες καὶ βουταλίδια, πτοηθέντα
ἀπέπτησαν ἀπὸ τῶν καλαμώνων καὶ ἵπταντο
ὑπὲρ ἡμᾶς τῆδε κάκεισε. Ἐξέκένωσα τὴν δι-
πλὴν κάνναν τοῦ ὄπλου μου κατ' αὐτῶν, ἀλλ'
ἄνευ ἐπιτυχίας πρὸς μεγάλην τέρψιν τοῦ εὐτυχοῦς
συντρόφου μου, ὅστις γελῶν ἔσπευδεν ἤδη πρὸς
συνάντησιν τοῦ ἀλιέως Κώστα Γιαννιώτη.

Ὁ ἀλιεὺς οὗτος μεθ' ἐτέρου συναδέλφου του
εἶνε ἐνοικιαστὰς τῶν ἰχθύων τῆς λίμνης καὶ ἰδιο-
κτῆται τοῦ μικροῦ στολίσκου, ὅστις διαπλέει
αὐτήν. Ἡ καλύβη των διακρίνεται ὑπὸ τὰς
μακροκόμους ἰτέας, ὡς εἶνε δὲ πλεκτὴ ἐκ λιγυῶν
ὀμοιάζει μέγαν τετράγωνον κόφρινον. Ὁ Κώστας
πρὸ τῆς χαμηλῆς θύρας καθήμενος παρασκευάζει
ὄρμιαν καὶ ἄγκιστρα, καταλείπει δὲ τὴν ἐργα-
σίαν ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑπάντησίν μας. Εἶνε ἀκμαῖος
τὴν ἡλικίαν, ὠρότατος ὅμως διότι πάσχει ἐξ
ἐλιδῶν πυρετῶν. Ἐκφρασις εἰλικρινείας καὶ εὐ-
θυμίας ἀποτυπῶνται ἐπὶ τῆς μορφῆς του καὶ οἱ
πονηροὶ ὀφθαλμοὶ του, μικροὶ καὶ στρογγύλοι,
νομίζεις, περιστρέφονται ἀεννάως περὶ τὸν ἄξονά
των. Βαδίζει γυμνόπους, φέρει περισκελίδα βρα-
χυτάτην, τοὺς ὤμους καὶ τὰ στέρνα περιβάλλει
κυανόχρους μάλλινος ὑπενδύτης καὶ τὴν κεφαλὴν
του καλύπτει ὀρθὸς σκοῦφος μέλας.

Ὅταν ἔμαθε μετὰ προφανοῦς εὐχαριστήσεως
ὅτι ἐμέλλομεν νὰ μεταβῶμεν εἰς τὴν ἀντίπεραν
ὄχθην, εἰς τὰ ἱαματικά λουτρά τοῦ Μουρσιάνου,
καὶ ὅτι ἀνάγκη ἦτο ἄνευ ἀναβολῆς νὰ ἐτοι-
μάσῃ τὴν μεγάλην λέμβον του, ὁ ἀλιεὺς ἐκλεί-
δωσε πρῶτον τὴν καλύβην, χωρήσας δ' εἶτα πρὸς
τὸ σύνδενδρον μέρος τῆς ὄχθης ἐνέβαλε τοὺς δα-
κτύλους εἰς τὸ στόμα καὶ ἐσύριζεν ὀξύτατα τρίς
κατ' ἐπανάληψιν. Ὅμοιος συριγμὸς ἀπήντησε πρὸς
τὸν ἰδικόν του καὶ μετ' ὀλίγον ἐπρόβαλεν ὁ σύν-
τροφός του, γίγας δύο μέτρων, μορφὴ δασύτριχος
ὡς μηλωτῆ, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐκφράσεως.

— Ἀντώνη, ἔλα νὰ ρίξουμε τὴ φρεγάδα, εἶπεν
ὁ Κώστας γελῶν.

— Καὶ ποῦ ταῖς ἔχεις ταῖς βάρκαις σου;
ἠρώτησα περιέργως.

— Ἔδαπα· κοπιάστε σὰν θέτε νὰ ἰδῆτε καὶ
τὸν ναύσταθμον.

Εἰς ἀπόστασιν ἑκατὸν περίπου βημάτων ἀπὸ
τῆς καλύβης αἱ αἰχμαὶ μακρῶν καλάμων ὄρθου-
ντο πυκναὶ ὡς δόρατα ὀλοκλήρου στρατιάς κυρ-
τώσαντες τὸ σῶμα διήλθαμεν μέσῳ αὐτῶν καὶ
εὐρέθημεν ἀπροσδοκῆτως εἰς τὸν ναύσταθμον τῶν
ἀλιέων. Ἦν δὲ ὁ ναύσταθμος μικρὸς λιμενίσκος
κυκλοτερῆς περιεστοιχισμένος πανταχόθεν ὑπὸ
καλάμων, αἵτινες καθίσταν αὐτῶν ἀφανῆ καὶ
ἐκ τοῦ μέρους τῆς λίμνης ἀκόμη. Κατὰ τὸ
ἡμισυ ἀνασεσυρμένα εἰς τὴν γλοιώδη ὄχθη κα-

τέλειντο πλαγίως τέσσαρα σκάφη, μία λέμβος άβαθη έχουσα τήν τρόπιδα και τρία μικρά μονό-ζυλα.

— Μια φρεγάδα και τρία δίκροτα! Σάν πως, βλέπεις, τó γκουβέρνο έχει καλλίτερο στόλο άπ' τόν 'δικό μας! είπεν ό Κώστας μειδιών τó ιλαρόν μειδίμα του.

Ό γίγας Άντώνιος ύπεγείρας ως λίκνον βρέ-φους τήν βχρείαν λέμβον έν τή άγκάλη έσυρεν αύτήν βυθισθείς έν τῷ ύδατι άχρις όσφύος. Έπε-βιβάσθημεν έν αύτῇ πάντες και διελάσαντες μέσω τών καλάμων, αίτινες έμάστιζον διά τών λεπιδωτών φύλλων τās κεφαλās ήμῶν, έστρέ-ψαμεν τήν πρῶραν πρὸς τήν άπέναντι όχθην.

Γ.

Έκ τών δύο αίτωλικῶν λιμνῶν ή λίμνη ή φέρουσα έν τῇ άρχαιότητι τό όνομα Τρεχωνίς, νῦν δέ λίμνη του Βραχωριου ή του Άποκούρου ή άπλῶς Έπάνω Λίμνη καλουμένη, είνε πολλῶ μεί-ζων τῆς κάτω λίμνης, τῆς λίμνης του Άγγελο-κάστρου, ήν οι άρχαίοι Ύδραν, εἶτα δέ Λυσι-μαχίαν εκάλεσαν. Η έπάνω λίμνη έχει περίπου 51 χιλιομέτρων περιμετρον, ένῶ ή κάτω δέν ύ-περβαίνει τά 16, και ένῶ τό μέγιστον πλάτος τῆς άνω λίμνης είνε μέχρι 5 χιλιομέτρων, ή του Άγγελοκάστρου μόλις φθαινε τά 2 χιλιομετρα. Τα ύδατα τῆς άνω λίμνης είνε διαυγέστερα, αί όχθαι δ' αύτῆς δέν είνε τελματώδεις ως αί τῆς έτέρας, κυλίζει δέ ήρέμα τά ύδατά της διά φυ-σικῆς διώρυγος πρὸς τήν λίμνην του Άγγελοκά-στρου, ήτις είνε τρόπον τινά θυγάτηρ αύτῆς, άπό τῆς λίμνης δέ ταύτης τά ύδατα μεταβιβάζονται διά μακρῆς όριοειδοῦς αὔλακος εἰς τήν κοίτην του Άχελφου. Έπί τῆς συνενούσης τās δύο λί-μνας διώρυγος ήν ιδρυμένη ή πολυτόξος γέφυρα του Άλάιμπεν, ήν άντικατέστησεν ήδη έν τῇ συγκοινωνίῃ ή σιδηρᾶ γέφυρα τῆς πρὸς Μεσολόγ-γιον άμαξιτῆς οδοῦ.

Ένῶ οι δύο άλιεῖς εκωπηλάτουν γοργῶς και ή άβαθῆς λέμβος ώλισθαινεν επί τών λείων ύδά-των ως έκνηθρον επί τών πάγων, καθήμενος επί τῆς πρῶρας περιεσκόπουν τās γραφικωτάτας ό-χθας τῆς λίμνης. Και συγκρίνων έν τῷ λογισμῶ ταύτας πρὸς τās άμμώδεις ή βραχώδεις άκτάς, αίτινες περικλείουσι πᾶσαν θάλασσαν, άνωμολό-γουν έγῶ, ό τῆς θαλάσσης προσκνητητής, ύπερο-χῆν χάριτος έν τῇ χλοερᾶ ταύτῃ περιβολῇ τῆς λίμνης.

— Η νερορίδαις μου 'βγῆκαν πρῶτ' πρῶτ' ε'ς τό σεργιάνι, είπεν ό Κώστας διακόπτων τήν έπι-κρατοῦσαν σιωπήν.

Άληθῶς περι τήν λέμβον έφαίνοντο έπιπλέον-τα ὡσει έλικοειδῆ έλάσματα χάλυθος, και μικροί τριγωνοειδεῖς κεφαλαί όρθούμεναι ύπέρ τήν έπι-

φάνειαν προσήλουν περιέργως τούς σμαραγδίνους όφθαλμούς των έφ' ήμάς και έβυθίζοντο πάλιν περιφοβοι. Ό σύντροφός μου ζητῶν διασκέδασιν ήρχισε νά καταπυροβολῇ αύτάς διά του δικάννου του πρὸς μεγάλην εύχαρίστησιν του Κώστα, ὅστις έλεγεν ὅτι: Τῆς έχει 'ε' άχι γιατί του τρῶνε τά ψάρια. Εἰς επικύρωσιν δέ τῶν λόγων του έδείκνυε τῆδε κάκεισε ταλαντευόμενά πτώ-ματα μικρῶν ιχθύων έσπαραγμένα κατά τó ήμισυ.

Τόν ήρώτησα άν ή λίμνη έχει πολλούς ιχθύς και μεγάλους.

— Έτσι κ' έτσι, άπήντησεν· μά κάποτε τυ-χαιῖνον πολυ μεγάλα ψάρια, λαβράκια μάλιστα τετράπαχα, που δέν τά φθάνουν τά θαλασσινά.

— Και πῶς τρέφονται έτσι πολυ;

— Τρέφονται, γιατί ὅταν είνε γεμᾶτο τό φεγ-γάρι βγαίνουν τῇ νύχτα ε'ς τόν κάμπο και βό-σκουνε και τήν αύγῆ πάλι βουτάνε ε'ς τό νερό.

Γενικός γέλως ύπεδέχθη τήν εξήγησιν ταύτην, ήν ό Κώστας εξήγγειλε διά τῆς μάλλον κωμι-κῆς σοβαρότητος.

— Και κάνει καμμιᾶ φορᾶ φουρτοῦνα ή λίμνη; ήρώτησα πάλιν μετ' ὀλίγον.

— Άμ' τί φουρτοῦνα νά κάνῃ εδῶ; ὅσω πῶ ανακατώνονται λίγο τά νερά, 'σάν πῶς άνακα-τώνεις ε'ς τό πιᾶτο τῆ σούπα με τό χουλιάρι γιά νά κρωύση. . . Φουρτοῦνα νά 'πῆς ή άπάνω λί-μνη. . . ὦ πῶ, πῶ! πέλαγος μονάχο!

— Έχει πολυ βάθος ή άπάνω λίμνη;

— Βάθος, λείε! είνε μεριαῖς, μεριαῖς πῶ δέν 'βρίσκεις πάτο νά βουλιάζῃς εδ' εκεί θά πᾶς μουσαφίρης ἴσα ε'ς τόν κάτω κόσμο με τό κορμί σου μαζί.

Τήν στιγμήν εκείνην διηροχόμεθα έγγύτατα ὠραιās νυμφαίας, ήν εκόσμουν δυο άνθη κατά-λευκα ως πελώρια λευκάνθεμα. Εἶπον νά σταμα-τήσωσι πρὸς στιγμήν τήν λέμβον και διά τῆς κοπτερῆς μαχαίρας του Κώστα μόλις κατώρθωσα νά δρέψω τό έτερον τῶν άνθῶν.

— Εἶρεις τί γεραῖς είνε αύταις ή πλατομαρ-τίλαις; σάν βούνευρα είνε ή ρίζαις τους που περ-νοῦν μέσ' ε'ς τό νερό, και ξερεις πῶς σηκώνουν τά πλατεῖα τους φύλλα; μικρό παιδι 'μπορεῖ νά κα-θήση άπάνω και νά μῆ βουλιάζῃ, είπεν ό Κώστας.

Ό σύντροφός μου μοι εἶχεν εἰπῆ ὅτι ὀλίγοι ήσαν οι Ήπειρωται οι δυνάμενοι νά παραβληθῶ-σι πρὸς τόν Ίωαννίτην άλιέα ως πρὸς τήν γλυ-κύτητα και περιπάθειαν μεθ' ής ήδε τά ιδιάζον-τα ἄσματα τῆς πατρίδος του, τά γιαντζωτικά άνά τήν Ελλάδα πᾶσαν καλούμενα και ύπερέ-χοντα ὅλων τῶν έν τῇ δημῶδει ήμῶν άνθολογίᾳ περιλαμβανομένων ως πρὸς τό ύψος τῶν αἰσθη-μάτων και τήν βαθυτητα του έρωτικου πόνου.

— Καλά αύτά, Κώστα, μά δέν θά μάς 'πῆς και κανένα σεβαλιδικο τραγοῦδι, ἄμα καπνί-

σης τὸ τσιγάρο σου; ἔμαθα πὼς ἔχεις φωνὴν πολὺ γλυκεῖα.

— Ἀλήθεια εἶχα φωνὴν γλυκεῖα, μὰ τὸρα μὲ τῆς θέρμαις μου τὴν φαρμάκωσε τὸ κινόνο.

— Θὰ 'σ τὴ γλυκάνη πάλι τὸ κρασί!...

Ἔνευσα πρὸς τὸν χωροφύλακα νὰ προσφέρῃ εἰς τοὺς ἀλιεῖς τὸ ἐκ λευκοσιδήρου ὑδροδοχεῖόν του, ὅπερ εἶχομεν πληρῶσθι μέλανος οἴνου.

— Τώρα μάλιστα, ἀπεκρίνατο ὁ Κώστας ἀπογευθεὶς τοῦ οἴνου· μὰ τὰ σεβδαλιδικὰ τραγοῦδια θὰ τάφήσουμε γιὰ ὕστερα 'ς τὸ φαί' τοῦ θάχωμε καὶ μπουζούκι. Τώρα θὰ πούμε μὲ τὸν Ἀντώνη γιὰ χάρι' σας ἓνα ψαράδικο τραγοῦδι. Ἐμπρός, Ἀντώνη, φωνὴ βαθεῖα καὶ χοντρή σὰν τούμπανο!

Ἡ φωνὴ τοῦ Ἡπειρώτου ἀλιεῖος ἀντήχησε τότε ὀξεῖα ὡς φωνὴ αὐλοῦ ἀφυπνίσασα ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον τὰ κοιμώμενα ὕδατα τῆς λίμνης, καὶ ἦτο πράγματι διαγυῆς, γλυκεῖα, μεταλλικὴ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν φωνὴν τοῦ Ἡρακλείου Ἀντώνη, ἧτις ἐδόυπει ἐν ἐκπληκτικῇ ἀντιθέσει, βαθεῖα καὶ ἀνέκφραστος, ὡς ἂν ἀληθῶς ἐξήρχετο ἀπὸ τυμπάνου· ἐπλατάγουν δ' ἅμα ἐρρυθμῶς αἱ κῶπαι ἐπὶ τοῦ ὕδατος, καὶ ἐγόγγυζον τῆς λέμβου τὰ πλευρὰ καὶ συνέτριζον οἱ σκαλοῖ, καὶ ἀπετελεῖτο ἐκ τῆς παραδόξου ταύτης συνηγήσεως θέλουσά τις δυσαρμονία. Τοῦ δὲ ἄσματος τὸ μέλος ἦν γοργὸν ἅμα καὶ νωχελές, ἄριστα ἐφηρμοσμένον πρὸς τὸν ῥυθμὸν κωπηλατομένης λέμβου, καὶ οἱ στίχοι του χαριέστατοι:

Ἐγὼ εἶμ' ἐνὸς ψαρῶ παιδί, τοῦ πρώτου καμακίᾳρη,
Παίρνω τὸ καλάμαί μου καὶ πλ' γιὰ νὰ ψιρέψω.
Καὶ μέσ' 'ς τὰ ψάρια τὰ πολλὰ πῆλνω καὶ δυὸ ψαράκια.
Παγαίνω τα τῆς μάνας μου γιὰ νὰν τὰ τηγανίσω.
Κ' ἐκεῖ ποῦ τὰ τηγάνιζε πετιοῦνται δυὸ κοπέλλαις,
Ἡ μὴ ἦτανε ἀρχόντισσα κ' ἡ ἄλλη πτωχοπούλα.
Μ' ἐκάλεσ' ἡ ἀρχόντισσα 'ς τὸ σπίτι τῆς νὰ φάω,
Μοῦ ἔβαλε κάτασπρο ψωμί, κ' ὀλόγλυκο κρασάκι,
Μοῦ στρώνει στρώμα μάλλινο, ποῦπουλο προσκεφάλι.
Πέφτω, ἀγκαλιάζω κούτσουρο. Θέ μου, νὰ ξεμερώσῃ!
Μ' ἐκάλεσε καὶ ἡ φτωγὴ 'ς τὸ σπίτι τῆς νὰ φάω,
Μοῦ βγάξει κριθίνω ψωμί, κρασάκι 'σάν τὸ 'ξεῖδι,
Μοῦ στρώνει στρώμ' ἀπ' ἄχυρο καὶ πέτρα προσκεφάλι.
Πέφτω, ἀγκαλιάζω μάλαμα. Θέ μου, μὴν 'ξημερώσῃ!

[Ἐπεται τὸ τέλος]

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Πλέον ἢ ἀπαξ ἐγένοντο ἀπόπειραι, ἀλλ' ἄνευ μεγάλης ἐπιτυχίας, κατασκευῆς τεχνητοῦ ἐλεφαντόδοντος, ἐνεκα τοῦ ὁσημέριου σπανιωτέρου καθισταμένου φυσικοῦ, οὐκ ὀντος προβλέπεται ἢ μετὰ τινα χρόνον ἀνεπάρκειαι εἰς τὰς μεγάλας ἀνάγκας τοῦ ἐμπορίου. Ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ Ἀμστερδαμ. ἐπεδείχθησαν προΐοντα τοιοῦτον ἀποπειρῶν περισσότερον ἐπιτυχῆ τῶν προγενεστέρων. Ὁ νέος οὗτος τεχνητὸς ἐλεφαντόδοντος παράγεται ἐξ ὀστέων προβάτων καὶ τοῦ λευκοῦ δέρματος ἐλάφων καὶ ἐρίφων.

Ἡ ΚΟΡΗ ΤΗΣ ΛΗΜΝΟΥ

(1475)

Οἱ Τοῦρκοι ἀναταράζουνε Ἀνατολὴ καὶ Δύσι!
Τὸ ὄνειρο ποῦ τοῦ Ὀσμάν τὸν ὕπνο εἶχε 'ξαφνίσει νύτ'
Ὅταν τὴν κόρη ἀγάπησε τὸν σέχη τῶν Ἀδάνων, καὶ
Τὸ δέντρο ποῦ ἐράνηκε 'ς τὸν πρώτο τῶν Σουλτάνων
Πῶς ἔξαφνα ξεφύτρωσεν ἀπὸ τὰ σωθικά του,
Καὶ 'ς τὰ σπαθάτα φύλλα του, 'ς τοὺς κλώνους τ' ἀ-

[ποκάτου

Ἐκρυψε κάθε θάλασσα καὶ γῆ καὶ κάθε χώρα,
Καὶ ὕστερα, 'ς τὴν περὶ φοικτῆ τοῦ θεριμοῦ τοῦ ὦρα.
Ἐγυρε τὰ κλωνάρια του 'ς τὴν Πόλι' μας ἀπάνου,
Ἐστρεψε τὸνειρο τοῦ Ὀσμάν, τοῦ φοβεροῦ Σουλτάνου!
Ἐ τὴν Πόλι τὴν Ἐπτάλοση γροικιέται τὸ Κοράνι,
Σεράγγα τὰ παλάτια τῆς ὁ Μωχαμέτ τὰ κάνει,
Στήνει ἐδῶ 'ψηλὰ ντζαμιά, καὶ ἐκεῖ, 'ψηλαῖς κρεμάλαις,
Καὶ ὠμορφιαῖς ἀγγελικαῖς, κ' ἀρχόντισσαις μεγάλαις
Ταῖς σβύνει πότε ὁ δῆμιος, καὶ πότε τὸ χαρέμι,
Καὶ τότε χαίρετ' ὁ μουφτής, κ' ὁ κόσμος τότε τρέμει.
Ὅταν 'ς τὴν κούνια τὸ παιδί 'ξαγρυπνισμένο κλαίη,
τοῦ Μωχαμέτ ἡ μάνα του τὸ ὄνομα τοῦ λέει,
Καὶ μαρμαρώνει τὸ παιδί, κ' ἀνατριχίλαζει ἐκείνη.
Ἐ τὰ χέρια ἡ Ἀνατολὴ τοῦ Τοῦρκου τρεμοσβύνει,
'Σάν περιστέρι' ἐρημο 'ς τὰ νύχια τοῦ πετριῆ.

Ἄλλοιμονοί! Σκεντέρμπεη, ἀνίκητε Ἀρβανίτη,
Ἄκομη εἶνε κατάχλωρη ἡ γῆ ποῦ σ' ἔχει κλειστέι!
Γιὰ μᾶς ἀργά κ' ἀνώφελα θρηνολογᾶς, ὦ Δύσι.
Κι' ἂν ἔξαφνα, κ' ἂν κάποτε ἀπ' τὰ πονά του στήθια
Τόχη νὰ ρίξῃς μὴ φωνὴ πονετικὴ 'ς τὰ λήθη σου,
Ἡ ἴδια πνίγεις τὴ φωνὴ καὶ μεταναιώνεις πάλι.
Μόσκοβο, φτέρνα σου πατεῖ Τατάρου τὸ κεράλι.
Μονάχ' ἀπ' τὰ 'ψηλὰ βουνὰ κ' ἀνάργα ἀνάργα, ὦ

[Μάνη,

Καμνία φορὰ φλόγες σκορπᾶς καὶ παλῆεις γιγατανί.
Μαραίνεσθε καὶ καίγεσθε μέσ' 'ς τῆς σκλαβιάς τοὺς

[πάγους,

Μωριά καὶ Ρουμेलίη, κ' ἐσεῖς, νησιὰ τ' Ἀρχιπελάγους.
Μέσ' τὰ γαλάζια του νερά σὰς ἔχ' ἡ φύσις σπείρει.
Ὅσαν σμαράγδινα σκαλιστὰ εἰς πλάκ' ἀπὸ ζαφείρι·
Ὁ ἥλιος ἐγεννήθηκε 'ς ἐν ἀπὸ σὰς μιὰ 'μέρα,
Καὶ χρυσομάλλης καὶ θεὸς ὑψώθη 'ς τὸν αἰθέρα,
Κι' ὁ ἥλιος σὰς ἐπλοῦτισε γι' αὐτὸ μὲ κάθε χάρι,
Καὶ πῆρ' ἔξανθ' ἡ τοῦ κάμπου σὰς φωτρώνει τὸ σιτάρι,
Τζῆνη σὰς περὶ μοσχοβόλα καὶ περὶ γλυκὰ τὰ μῆλα,
Μὰ τὸρα τῆς σκλαβιάς καὶ σὰς ἐσκέπασε ἡ μαυρίλα,
Πέραν ἀπαλά, τραγοῦδι μου, καὶ χαϊδέψε τ' ἀγάλια,
Καὶ τράβα διαβατάρικο 'ς τῆς Θράκης τὰ κροσσάγια
Ποῦ γειτονεῦσιν μὲ καλά καὶ βάσανα περίσσια
Ἡ Θάσο ἡ μαρμαροχτιστή, κ' ἡ Ἰμβρός ἡ βουνησία,
Κι' ὁ 'ξακουστός Ἐλλησποντος κυλάει τὰ νερά του.
Νὰ τ' Ἀγιονόρους ἡ κορφή 'ς τὸν ἴκιο τ' ἀποκάτου
'Σὰ βρέφος μέσ' τὴν κούνια του, 'σὰ βρέφος ποῦ ἔστυ-

[χάζει,

Καὶ σκύβει ἓνας δράκοντας 'ς αὐτὸ καὶ τὸ σιεπάζει,
Τῇ Λήμνο μὲ τὰ χαμηλὰ βουνὰ γιὰ ἰδῆς 'μπροστά σου,
Κι' ἐκεῖ, δεῖλδ' τραγοῦδι μου, σταμάτα τὰ φτερά σου!

Τοῦρκοι βροντοῦν 'ς τὸν κάμπο τῆς καὶ λάμπουν καὶ
[μαυρίζουν,
Καὶ τριγυρίζουν τὸ νησί, τὸ Κάστρο φοβερίζουν,
Καὶ ὄλω πύργους χιτίζουνε, κ' ὄλω χαντάκια ἀνοίγουν.
Σημαλαῖς ὀλοκόκκιναις κ' ἄσπρα σαρίκια σμίγουν.
Κάθ' ἐμμορριά μαραίνεται καὶ πάει, 'ς τὴν τόση λύστα.
Μὲ δίχως μέλ' ἢ μελισσαις ἀψήσαν' τὰ μελίσσα,